SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 99. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 27, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го ТРАВНЯ 1989 Ч. 99. РІК XCVI

Відбулася 24 Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ

Торонто (Президія СКВУ). — В суботу, 13-го травня ц.р. у залі Інституту св. Володимира в Торонто відбулася 24-та Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ, в якій взяли участь члени Секретаріяту з Америки, Европи й Канади, разом 45 осіб та 7 гостей, голів крайових організацій. Серед учасників був також Митрополит УКЦ високопреосвященніший Максим Германюк і всесвітл. о. Федір Легенюк, представник УПЦ Канади.

За діяльність президії звітували президент СКВУ Юрій Шимко, генеральний секретар Василь Верига, фінансовий секретар Василь Кирилюк та д-р Микола Кушпета, член Президії відповідальний за переведення Травневої Акції. Крім того звітували ще й голови Рад і Комісій СКВУ, а саме Ігнат Білинський за Комісію Дослідів Голоду в Україні, Ярослав Білак, голова Комісії Прав Людини, Євген Рослицький за Комісію Національних Прав, проф. Василь Омельченко за Наукову Раду, д-р Богдан Стебельський за Раду Культури, Іроїда Винницька за Світову Координаційну Виховно-Освітню Раду, Осип Рожко за Комісію Українських Молодіжних Організацій, Оксана Соколик за Комісію Декади Української Родини, а Люба Медицька — про пляни діяльности Екологічної Комісії. Директор Омелян Плешкевич говорив про Світову Раду Українських Кооператив.

Президент Юрій Шимко накреслив доволі обширні пляни праці, підкреслюючи проблеми української спільноти у вільному світі з одного боку та українського народу в СССР з другого. У зв'язку з тим створено вже Екологічну Комісію, тобто комісію довкілля й пороблено вже перші кроки для організації Комісії Зовнішніх Зв'язків і належної Інформаційної Служби. Тому, що діяльність Президії СКВУ вимагає неабияких фінансових засобів Президент поробив уже відповідні заходи для організації Фінансово-Плянувальної Комісії.

Василь Кирилюк, виконуючий обов'язки фінансового секретаря замість Леоніда Філя, представив фінансовий звіт, який складався із трьох частин: а) за цілий 1988 рік загальний фінансовий стан був:

приходи в канадських дол. $240,024.41
та розходи 257,756.28
тобто рік закінчено з дефіцитом 15,731.87

б) У зв'язку з V-им Світовим Конґресом Вільних Українців

(Закінчення на стор. 3)

Вибрано нову управу Осередку НТШ у Філядельфії

Філядельфія (Н.П.). — 14-го травня 1989 року відбулися загальні збори Осередку НТШ у Філядельфії (приміщення УКУ), якими проводила президія у складі: д-р Богдан Гнатюк, предсідник, д-р Михайло Диміцький, заступник предсідника і діючий голова Осередку, д-р Наталія Пазуняк, секретар.

Загальні збори відкрив д-р М. Диміцький, який став діючим головою Осередку, як перший заступник голови, після смерти голови Осередку д-ра Богдана Романенчука 9-го січня 1989 р. Вставанням і однохвилинною мовчанкою вшановано членів Осередку, що відійшли у Вічність під час останньої каденції Управи (продовженої через перешкоди) від 19-го лютого 1984 року до 14-го травня 1989 р.: інж. Еміліян Богачевський, д-р Данило Богачевський, дійсний член, з почесним членством Осередку, колишій голова його (1954-1967), проф. Августин Штефан, прем'єр Карпатської України, Марія Головінська-Кузьмович, письменниця, мгр Рожа Смеречинська-Шуль, член Управи Осередку, д-р Петро Ю. Стерчо, дійсний член, д-р Сергій Крашенніков, дійсний член, д-р Іван Олексишин, дійсний член, д-р Богдан Романенчук, дійсний член, голова Осередку (11-го листопада 1979 р. — 9-го січня 1989 р.).

Було прочитано коротку евлогію про сл. п. д-ра Богдана Романенчука, що її виготовила д-р Наталія Пазуняк.

Відбулися звіти уступаючої управи і контрольної комісії та дискусія над ними. Уступаючій управі Осередку уділено абсолюторію. Вибрано нову управу на каденцію двох років. До Управи увійшли: д-р Мирослав Лабунька — голова, д-р Леонід Рудницький — заступник, д-р Володимир Пушкар — скарбник, д-р Наталія Пазуняк — секретар, д-р Михайло Диміцький — директор архіву; члени управи: д-р Ярослав Заліпський, д-р Олександер Черник, д-р Ігор Мірчук, о. митрат Зенон Злочовський; контрольна комісія: д-р Роман Максимович — голова, д-р Олександер Білик, д-р Богдан Гнатюк.

Обговорено справу активізації членства Осередку.

Президент СКВУ Ю. Шимко відвідав Чикаґо

Юрій Шимко

Чикаґо (Л. Костелина). — 5, 6 та 7-го травня ц.р. українська патріотична спільнота міста Чикаґо вітала в себе президента Світового Конґресу Вільних Українців Юрія Шимка.

Організатори цієї зустрічі вложили багато праці, щоб достойний гість знайшов у нашому місті гостинність, а після повороту до дому — у нього залишилися найкращі враження про чикаґську громаду. Все випало найкраще.

Відвідини Чикаґо президентом СКВУ були зорганізовані Иллинойським Відділом УККА та Чикаґською Філією УАКР, а ціллю тих відвидин була зустріч президента СКВУ з українською чикаґською громадою. Така зустріч відбулася

(Закінчення на стор. 3)

НАРАДИ КОМІСІЙ І БЕНКЕТ ЗАПОВНИЛИ ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Союзівка. — В четвер, 25-го травня ц.р. о год.10-ій ранку учасники Річних нарад Українського Народного Союзу зійшлися на коротку сесію для перевірення складу поодиноких Комісій, що мали радити цього дня. Після того головний предсідник УНС д-р Іван Флис закрив на цілий день пленарні наради з уваги на те, що деякі члени Головного Уряду були у декількох комісіях і потребували більше часу взяти у них активну участь. Комісії працювали у такому складі: Комісія Стипендійна: у її склад входять члени Головного Екзекутивного Комітету, головний контролер Анатолій Дорошенко, головний радний Василь Пастушок, головний радний Тарас Шмаґала, головний радний Алік Худолій і ред. Зенон Снилик; Комісія Організаційна: Володимир Сохан, Степан Гавриш, Василь Дідюк, Ярослав Падох, В.Пастушок, Гелен Олек-Скатт, Анна Гарас, Роман Татарський, Іван Геврик, Марія Душник; Комісія Жіночих справ: А. Гарас, Г. Олек-Скат, Текля Мороз, Уляна Дячук, Ґльорія Пашен, М. Душник, Ґеновефа Жеребняк, Анна Чопик; Комісія Молоді: Тарас Шмаґала, А. Дорошенко, Евген Іванців, Нестор Олесницький, А.Худолій, Тарас Максимович; Комісія Культурна: до Комісії входять всі три члени Екзекутиви, які працюють в Головній Канцелярії, головний редактор „Свободи", головний редактор „Українського Тижневика", Я. Падох, Мирон Куропась; Комісія Преси і публічних зв'язків: В. Дідюк, З. Снилик, Рома Гадзевич, Я. Падох, Степан Куропась; Комісія Канадських справ: І. Геврик, В. Дідюк, Т. Мороз, У. Дячук, В. Сохан, Н. Олесницький і М.Куропась; Комісія для справ старших віком союзовців: до цієї Комісії входять всі почесні члени Головного Уряду; Комісія Фінансова: Г. Пашен, У. Дячук, Т.Шмаґала, І. Геврик, Ґ. Жеребняк, В. Пастушок, Е. Іванців, Володимир Квас, А. Дорошенко, С. Гавриш; Комісія Спортова: А. Джула, Г. Олек-Скатт, Г. Пашен, А. Дорошенко, Н. Олесницький, М. Душник, Т. Мороз; Комісія Резолюційна: З. Снилик, І.Геврик, В. Дідюк; Комісія Виховно-Дослідна: М. Куропась, Т. Шмаґала, Тарас Максимович, А. Худолій,, Т. Мороз, Е. Іванців, Андрій Кейбіда; Комісія для справ Союзівки: Н. Олесницький, В. Квас, С. Гавриш, Ґ. Пашен, А. Худолій, Г. Жеребняк, Т. Максимович, В. Пастушок, Е. Іванців; Комісія Братської Діяльности: С. Гавриш, М. Куропась, Е. Іванців.

З уряду увійшов до усіх Комісій головний предсідник д-р Іван Флис.

Увечорі в четвер, 26-го травня ц.р., відбувся згідно із довголітньою традицією бенкет-прийняття для усіх учасників нарад, їхніх дружин і окремо запрошених на нього численних гостей. Бенкетом провадив традицію минулих років почесний член Головного Уряду Степан Куропась, а з коротким словом до присутніх виступив Йосип Тереля.

На п'ятницю 26-го травня ц.р. була заплянована остання пленарна сесія Головного Уряду, на якій мали звітувати голови поодиноких Комісій про працю Комісій і представити резолюції та рекомендації до прийняття їх усіми членами Головного Уряду. Як звичайно, остання сесія мала закінчитися порушенням різних справ, які не були включені в інші точки програми.

Там, де чекають пам'ятника Шевченкові

Львів'яни та гості міста біля таблиці, де буде споруджено пам'ятник Великому Кобзареві.

Львів. — Один із відвідувачів Львова в половині травня цього року привіз світлину, яку зробив на площі, де має стояти пам'ятник Т.Шевченкові.

Це площа у середмісті Львова, де раніше стояв пам'ятник Собєському, який поляки вивезли до Польщі.

Сьогодні на тому місці посадили квіти, а українці Львова щоденно відвідують його. Останнім часом поставили таблицю з написом „Тут стояти пам'ятнику Шевченкові — во віки віків!" Таблицю прикрашують синьо-жовтими прапорцями, а коли міліція знімає їх хтось вночі вивішує нові.

Постійно біля того місця збираються львів'яни, читають вголос вірші Т.Шевченка і співають пісні.

Площа, де має стояти пам'ятник Шевченкові, став прощею для українців Львова, які нетерпеливо чекають на свого Великого Кобзаря.

В МОЛДАВІЇ СТВОРИВСЯ НАРОДНИЙ ФРОНТ ЗА ПЕРЕБУДОВУ

Кореспонденти повідомляють, що 20-го травня в Кишиневі, у приміщенні Спілки письменників Молдавії відбувся З'їзд щойно створеного Народного Фронту Молдавії за Перебудову. На З'їзді прийнято програму, яка включає багато пунктів, що є в програмах подібних організацій прибалтійських республік.

В програмі є також заклик до створення незалежної Молдавської Православної Церкви. В іншому пункті пропонується розглянути законність пакту за 1939 рік, що його підписали Гітлер і Сталін. Один з протоколів цього пакту відкрив шлях для анексії Молдавії Совєтським Союзом у 1940 році.

На З'їзді обговорювалося питання запрограмованої партапаратчиками ворожнечі між представниками різних національностей. Керівники Народного Фронту Молдавії вважають, що за розпалювання ворожнечі відповідальні засоби офіційної масової інформації та Компартія Молдавії. Все це робиться з метою відвернути увагу від необхідних реформ.

Народний Фронт Молдавії за Перебудову має на меті підтримувати всі демократичні реформи.

НАДБУЖАНЦІ ВИДАЛИ МОНОГРАФІЮ

Блюмінґтон, Індіяна. — На початку травня ц.р. появилася праця Теофіла Коструби „Белз і белзька земля від найдавніших часів до 1772 року". Книжка видана в гарній твердій оправі за редакцією мгр Надії Олійник, має два показники: іменний і географічний. Книжку в ціні 18 дол., а для членів "Об'єднання Надбужанців" 15 дол. можна замовляти, пишучи до: The Buh River Region Association, P.O.Box 1694, Bloomington, Ind. 47402, USA.

ДОПОВІДІ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує в суботу, 3-го червня ц.р., о год. 5-ій по полудні вечір доповідей в домі НТШ, 63 Четверта авеню, між 9 і 10 вулицями. Доповідатиме про „Леґенди старокиївські" Наталени Королевої проф. Оксана Драй-Хмара-Ашер, а доповідь „Шевченкова метафора: новаторство поета" виголосить д-р Яр Славутич.

КОНЦЕРТ КАМЕРНОГО АНСАМБЛЮ „НОВА"

Морристовн, Н.Дж. — Камерний ансамбль „Нова" в суботу, 3-го червня ц.р., о год. 8-ій вечора в залі церкви Успіння, 91 Мейпл аве., дасть концерт — американську прем'єру Бориса Лятошинського фортепіяно ве тріо опус 7. В програмі цього концерту буде: фортепіяновий квінтет Франка Мартіна та Бетовена струнний квартет опус 127. Виконавцями будуть скрипачки Лора Сітон і Дебора Вонг, віолістка Тіна Пелікан, челіст Ерік Фріддендер і піяністка Лариса Крупа. На цей заключний концерт сезону 1988-1989 камерного ансамблю „Нова" квитки по 8 дол., а для дітвори по 4 дол. За точнішими інформаціями телефонуйте до Л. Крупи 539-4937 або до церкви Успіння 539-2141.

З уваги на свято Дня Пам'яті „Свобода" не появиться у понеділок дня 29-го травня ц.р. Черґове число буде з датою 31-го травня 1989 р.

Повінь в Україні завдала великої шкоди

Київ. — Як повідомило українське пресове агентство РАТАЯ та преса України, із-за сильних дощів, що йшли безупинно 30-го квітня, 1-го та 2-го травня, у Берегівському, Іршавському, Виноградівському, Ужгородському, Хустському та Мукачівському районах почав підніматися рівень води на Латориці, Тисі, Ужі і особливо на Боржаві. За три дні під водою опинилося майже 20,000 гектарів посівів, частково затоплено 16 сіл, окремі вулиці Ужгороду, Мукачева, Берегово, Хусту, Перечину, пошкоджено ряд старих житлових будинків та автошляхів. Буря пошкодила систему електропередачі, без світла залишилося 12 населених пунктів, окремі квартали в містах.

У наступному дні, 6-го і 7-го травня, сильні дощі пройшли на Львівщині, які викликали повінь. На Дністрі рівень води досягнув 7.5 метра при критичній висоті 3.5 метра. Вода залила заплави. Потерпіли Жидачівський, Миколаївський, Самбірський, Старосамбірський, Городоцький, Стрийський, Сколівський, Турківський і Дрогобицький райони. Стихія завдала багато шкоди: понад 40,000 гектарів посівів опинилися під водою, затоплено 40 населених пунктів, з восьми з них евакуйовано людей та худобу. У Жидачівському районі постраждало 11 сіл, у Стрийському 10, у Миколаївському 6. Загинуло п'ять осіб. Шкода, завдана Львівській області, становить близько 25 мільйонів карбованців.

В наслідок інтенсивних дощів, а в гірських районах — снігопадів, на ріках Івано-Франківської области рівень води піднявся більш як на чотири метри і вони вийшли з берегів. Затоплено понад 1,000 будинків, десятки населених пунктів у Тисменицькому, Галицькому, Коломийському, Рожнятівському, Рогатинському, Надвірнянському і Долинському районах.

Стихія завдала чимало шкоди лініям електропередачі, зруйнувала ряд мостових переходів, 76 кілометрів доріг, затоплено, замулено і пошкоджено 120,000 гектарів посівів.

В АМЕРИЦІ

ТЕПЕР КОЛИ АМЕРИКАНСЬКА медицина є перейнята чи радше зайнята дослідами хвороби АІДС, виникає питання про котре колись лікарі тільки пошепки розмовляли, а це: „чи повинні лікарі допомагати своїм пацієнтам в самогубстві?" Лікарі стверджують, що саме жахіття незаперечної смерти від хвороби АІДС висунуло це питання лікарської допомоги в самогубствах для пацієнтів, що хворіють на невелічимі недуги. Правильно завважує священик Південної Баптистської церкви з Гюстону в Тексасі, Ерл Шелп, що напрямок дискусії драстично змінився. Він стверджує, що сьогодні „дискутується це питання, не як абсолютну заборону, але в яких обставинах можна на це дозволити".

КРАЙОВА РАДА ТРАНСПОРТНОЇ безпеки у своєму звіті удокументовує серйозні недотягнення в системі повітряної контролі, зокрема в районі Південної Каліфорнії. З уваги на це, також скритиковано Федеральну адміністрацію летунства за „недостатнє, невміле і невідповідальне керівництво". Найбільше обвинувачується їх в тому, що знаючи про недостатність обслуги, тісні приміщення для керманичів повітрянного руху і велику кількість помилок впродовж останніх 14 місяців нічого в цій справі не зроблено.

М. Ґорбачов вибраний кандидатом на голову Верховної Ради СССР

Москва. — У четвер, 25-го травня, тут відкрився З'їзд народних депутатів, новий законодавчий орган, у функції якого входить лише вибрання голови Верховної Ради, голови Ради міністрів і визначення складу Верховної Ради, депутати якого (542 особи) теоретично будуть вирішувати внутрішню і зовнішню політику держави.

У перший день роботи З'їзду єдиним кандидатом на голову нової Верховної Ради переважною більшістю голосів був вибраний генеральний секретар ЦК КПСС Міхаіл Ґорбачов. З'їзд відкинув пропозицію депутата Андрея Сахарова відкласти голосування до того часу, поки Ґорбачов не повідомить депутатів про свої досягнення і прорахунки.

Висунення Ґорбачова, за одностайною думкою західніх коментаторів, було визначено наперед. „Він не має серйозних конкурентів", — заявила депутат від Естонії професор Марлью Лаурістін, яка додала, що сама обіцяла підтримати Ґорбачова при умові, що він відповість на ряд гострих запитань. М. Лаурістін, зокрема, цікавить, хто з членів Політбюра знав про наказ придушити силою мирну демонстрацію у Тбілісі і коли саме Ґорбачов дізнався про трагічні події у грузинській столиці.

Московський кореспондент агентства АП Марк Порубканський повідомляє, що вже перші години роботи З'їзду продемонстрували повну відсутність у депутатів парляментських навиків, що їх мають законодавці демократичних країн. Ґорбачов, який головував на засіданні, довільно вирішував, які з процедурних справ виносити на голосування, а які попросту іґнорувати.

Порядок денний З'їзду був визначений ще в середу, напередодні відкриття З'їзду, на засіданні т.зв. депутатської робочої групи. На цьому засіданні, що тривало дев'ять годин, були названі кандидати до Верховної Ради і затверджені кандидатури: Ґорбачова — на пост президента, Рижкова — на пост голови Ради Міністрів і Сухарєва — на пост генерального прокуратора.

В останні тижні в Москві ходили чутки про можливість висунення альтернативного кандидата. Найбільш вірогідним претендентом вважався колишній перший секретар Московського комітету КПСС Боріс Єльцин. Під час короткої дискусії незабаром після початку З'їзду кандидатура Єльцина все таки була запропонована депутатом від Свердловська. З незвичайною для нього стислістю Єльцин заявив, що відкликає свою кандидатуру, мотивуючи це тим, що як член партії він зобов'язаний підкорятися рішенню прийнятому у понеділок на пленумі. М. Порубканський повідомляє, що 14 депутатів все таки висловилися за висунення Єльцина.

Під час короткої дискусії Ґорбачову був заданий ряд запитань, які стосувалися привілеїв партійної еліти, указу про відповідальність за дискредитацію совєтського уряду, а також про поєднання посади голови Верховної Ради і поста генерального секретаря ЦК КПСС.

Ґорбачов виступив з 20-хвилинною промовою-відповіддю, в якій, як повідомляє М. Порубканський, не було нічого конкретного. Генсек пообіцяв розвивати демократію суспільства „до кінця, щоб те, що відбувалося в цій країні, ніколи більше не повторилося".

Після того, як З'їзд затвердив Ґорбачова єдиним кандидатом, була оголошена перерва до 9-ої години вечора. Увечорі відбулося таємне голосування. Академік Сахаров заявив, що відмовляється опустити свій бюлетень. „Я не хочу, щоб вибори були перетворені у пусту формальність", — заявив він. Сахаров був одним з чотирьох депутатів, які утрималися при затвердженні кандидатури Ґорбачова. Ні один депутат не проголосував проти. Таким чином, Ґорбачов став кандидатом на голову Верховної Ради СССР.

ЩЕ ОДИН ФРАНЦУЗЬКИЙ КОЛЯБОРАНТ

Париж. — У середу, 24-го травня ц.р., біля Ніцци в римо-католицькому манастирі св. Франціска, котрим заряджують послідовники екскомуніковачого Римом минулого року єпископа Марсела Лєфебре, заарештовано 74-літнього втікача від правосуддя Пола Товіє, 16 років після того, як його обвинувачено у злочинах проти людства. Він колишній провідник розвідувальної служби пронацистської міліції в Ліоні. Від 1973 року, коли його оскаржено в акціях, пов'язаних з вивозами жидів до концентраційних таборів та у переслідуванні провідників французького підпілля, ховався і втікав від правосуддя.

Його арешт відновлює приділення більшої уваги до закидів тісної співпраці між ієрархією французької Римо-католицької Церкви та урядом Віші під час німецької окупації. Цю ж саму ієрархію цілковито зіґнорував і ніколи не оправдав генерал Чарльс ДеҐоль після визволення Франції, за те, що не підтримали французького підпільного руху під час окупації. Тому то й не відкидають деяких тверджень про те, що Пол Товіє в перших післявоєнних роках був переховуваний церковною ієрархією Ліону, а вже опісля крайніми консервативними чинниками Римо - католицької Церкви, що знайшлися поза загальним напрямком русла римо-католицької думки.

Пол Товіє, як місцевий провідник розвідувальної служби, мав близькі стосунки з шефом ґестапо в Ліоні, Клявсом Барбі, якого у 1987 році засуджено на досмертне ув'язнення за воєнні злочини проти людства. П.Товіє був двічі заочно засуджений на кару смерти, в 1945 і 1949 роках, за коляборування з окупаційною нацистською владою та за тортування і вбивство членів французького підпілля. Не зважаючи на це, він зумів втекти і переховуватися аж до 1967 року, до часу закінчення чи радше уневажнення повоєнного закону терміну давности. У 1971 році французький президент Джордж Помпіду дозволив йому повернутися до Ліону та відзискати свої добра. Це викликало великі заворушення і невдоволення серед громадянства Франції, а зокрема тоді, як виявлено, що його майно було ним конфісковано від вивезених жидів. Це причинилося до обвинувачення П. Товіє у „злочинах проти людства", котрі не підлягають законові про термін давности. З новими обвинуваченнями визнано його винним, але він знову зумів втекти і переховуватися аж дотепер.

Амору, один із дослідників французького підпілля за німецької окупації заявив, що „Товіє — це останній живий французький воєнний злочинець, за яким пошукували, щоби поставити перед судом, але найважливішим у цій справі є те, що йому допомагали переховуватися продовж 45 років".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на: "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Поклін тіням поляглого вояка

У всіх культурних народів згадується з найбільшою пошаною вояків, які полягли з іменем батьківщини на устах. У столицях усіх культурних народів світу існують пам'ятники у честь „Невідомого вояка". Такий пам'ятник — це символ пієтизму, яким народ пройнятий у відношенні до рідних юнаків (чи й старших) у військових уніформах, які пішли на війну і не вернулися з неї. Байдуже, чи та війна була справедлива, чи ні, чи війна була аґресивна чи оборонна. Історики й політичні аналітики розглядають проблеми миру й війни. Батьки вояків, їхні брати-сестри і ввесь рідний нарід знають тільки, що згинув вояк, слухаючи наказів свого команданта, згинув у вірі, що виконує тільки вояцький обов'язок.

Останній понеділок травня визнаний, як День Пам'яті. Називають його також Днем відзначення. Буває не раз, що поляглому у посмертній церемонії причеплюють медалю — така декорація мерців у домовині непотрібна, але потрібна для заманіфестування всією живучою спільнотою, що вона шанує того, який відзначився хоробрістю — і згинув. В Америці — хоч, як молода ця великодежава — існує глибокий культ поляглого вояка. Центральний військовий цвинтар в Арлінґтоні у стейті Вірджінія має величавий пам'ятник в честь „Невідомого вояка". З повним військовим церемоніялом хоронять там вояків, які згинули під час служби у війську в нещасливих подіях, у різних катастрофах. У великому пошанівку існує організація Американського Леґіону, але є й окрема організація живучих ще колишніх учасників В'єтнамської війни. В'єтнамська війна була в Америці дуже непопулярна, під впливом ліберальної і просто лівої преси відбувалися масові студентські демонстрації. Це була теж перша в історії Америки війна, що її Америка програла, і то з власної вини — з вини Білого Дому. Але з 47,570 військовиків, які згинули у В'єтнамі, заслуговують тим паче на глибокий жаль і пошану. Післали їх туди, спутали руки й ноги мудрим полководцям, спричинили таку високу цифру поляглих, крім 150,000 ранених, — але вони боролися і згинули, бо так їм судила доля.

Культ поляглого вояка існував і в Україні від прадавніх часів. Цей культ проявився і в народній словесності, в народних піснях, і — за нашої пам'яті — в окремих частинах цвинтарів, призначених на могили вояків. У часі між двома світовими війнами у Львові американський День Пам'яті припадав на Зелені Свята. Тоді щороку поминки відправлювано на стрілецьких могилах на Янівському цвинтарі і зправила приходило до зудару з польською поліцією, яка діставала від своїх немудрих зверхників немудрий наказ: розганяти безборонних українських людей, які проявляли свій сантимент до поляглих рідних вояків. Ще з гетьмансько-козацьких часів зберeглися пісні про єдиного сина батька-матері, що пішов на війноньку і згинув, і не було кому вкрити його тіло китайкою.

Невідомими українськими вояками вкрита велика Українська Земля від Попраду по Дін. У новітній добі України гинули Українські Січові Стрільці, і члени УГА і Дійової Армії УНР, і Карпатської Січі, гинули на бойовищах, від тифу і в чотирикутнику смерти. А після загину УГА й Армії УНР — прийшли жертви вояків І Української Дивізії з трагічним боєм під Бродами і гинули у Карпатських лісах бойовики УПА. І в підході до тих жертв нісенітними є міркування на тему доцільности чи недоцільности творення цієї Дивізії і партизанської війни проти двох наймогутніших реґулярних ворожих армій. Ці вояки не бавилися теоретичними міркуваннями — вони пішли в бій і багато з них не вернулося. І заслужили собі на наш доземний поклін.

Н. О.

ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Як уже повідомлялося в газеті „Свобода" ч. 81, партійний апарат В. Щербицького організував 24-го березня в Києві дискусію за „круглим столом", спрямовану проти Народного Руху України (НРУ). Скерував дискусію у потрібне для партійної бюрократії русло завідуючий ідеологічним відділом ЦК КПУ Л. Кравчук. Більшість учасників дискусії продемонстрували свою льояльність до лінії партії. На захист НРУ виступили лише письменники Іван Драч та Дмитро Павличко.

Інакше поводилась інтеліґенція в Москві, де кілька днів пізніше також відбулася дискусія за „круглим столом", присвячена національним проблемам і пошукам шляхів до їх вирішення.

Опубліковані в газеті „Правда" за 3-тє квітня цього року, матеріяли дискусії свідчать, що полеміка була досить відверта і що інтеліґенція справді зацікавлена в пошуках безкровних шляхів до вирішення національних проблем. Щоправда, не обійшлося й без пропаґанди російського „донорства" (І. Ґлазунов), але це звучало настільки неправдоподібним і неправдивим, що ніхто з учасників не відреаґував на це твердження. Утримаємось від коментарів і ми, бо й без них все цілком зрозуміло. Обмежимось коротким переказом виступів деяких учасників дискусії.

В. Михайлов: Проблеми національні ми відсували на другий плян. І так засунули, що сьогодні наштовхнулися на „віддачу" — прояви націоналізму і екстремізму. Сьогодні дуже важливо зрозуміти самовідчуття кожного народу (незалежно — чисельно великий він чи малий), яка його роля в перебудові, яке його майбутнє.

І. Глазунов: Ми ніколи не бачимо, щоб на чолі лебединого ключа летіла ворона, або щоб зграю горобців очолювала курка. Природне бажання кожного народу самому визначати долю своєї нації.

Л. Скворцов: Саме так. Тому треба в ноги поклонитися українським митцям, привітати Україну зі створенням Товариства рідної мови. Давно існує ідея створення товариства любителів російської мови. Та лише ідея, бо ми боялися ярлика шовінізму.

І. Глазунов: „Шовініст" походить від імени капрала французької армії, який твердив: французи найкращі, всі інші — гірші. Це те, що потім розвинув Гітлер. Але я змушений пригадати всім присутнім і готовий посперечатися, що єдина країна, котра не знала колоній, це Росія. Вона була і є духовним і матеріяльним донором.

В. Яворівський: Коли навіть заповнити полиці крамниць, то ми з жахом помітимо, що зникли, скажімо, перекази ханти-мансійського епосу... Або зникла мова ще якогось народу. І тому ми не маємо права чекати, щоб згодом вирішувати це на ситий шлунок. Спізнимось. Адже не випадково в Україні створилося товариство шанувальників рідної мови. Парадоксально, але факт: багатомільйонний народ створює на своїй території товариство захисту української мови. Ми перетворили все на суцільну мерзлоту. І з цієї мерзлоти вилізла проблема Карабаху. На Україні також сьогодні неспокійно. Українська мова геть зникла з партійних комітетів і державних органів. В багатьох містах і столиці України буквально по декілька українських шкіл.

Репліка: А в тридцятих роках було 92 відсотки.

В. Яворівський: В ті ж 30-ті роки на Україні функціонували болгарські, грецькі школи. Був до війни єврейський театр. Кому це заважало? Відстоюючи своє право на мову, ми не повинні нівелювати інші самобутні культури.

Ф. Константінов: Ми не помітили, як підготували ґрунт для тих націоналістичних виступів, які далекі від національних проблем. Раптово вискочили на арену політикани, що захищають народи від соціялізму. Ми опинилися в полоні національних пристрастей.

Р. Казакова: Недавно один відомий поет назвав латвійського поета Яніса Петерса литовським поетом. Це непростима помилка, як непростима поведінка росіян, які постійно живуть у національних республіках і не бажають вивчати місцеву мову. Звідки така зарозумілість? Оте панібратство і терміни „молодший брат", „старший", давно треба полишити.

Я. Петерс: Пригнічені національні почуття породжують ворожнечу, національне рабство розвиває в людях гнів і нельояльність до інших народів, навіть, якщо ті не винні. Мова повинна йти про рівноправні республіки, а не про губернії, окраїни та області. Масова еміґрація приводить до тих самих наслідків, що й масові депортації. І це геноцид.

Репліка: Ви сказали про геноцид. Це у вас образ чи реальне поняття?

Я. Петерс: Я думаю тут різниці немає, якщо через аґресивну економіку зникає цілий народ.

М. Юхма: Між чувашами, росіянами, мордвою і татарами ніколи не виникало „мовної" боротьби. Але такі проблеми є. Один татарин-моряк розповів, що три роки не розмовляв з матір'ю, бо писати вміє тільки по-російському, а мати знає лише татарську мову. Національних шкіл у Татарській автономній республіці немає, тому він не мав змоги вчити рідну мову

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про руку, що простягається сліпим

Ми часто в житті почуваємося нещасливі, або тільки нарікаємо на важку долю, яка нас зустріла, розповідаємо про невдачі, неприємності щоденного життя. Не один раз ці „нещастя" дуже невеличкі і дуже неповажні, але для людини, яку вони зустрічають — видаються безмежними. В таких хвилинах, які кожний із нас переживає — лише один частіше, а другий рідше — добре було б подумати про таку добру американську приповідку, що „ми плакали, коли не мали черевиків, аж поки не побачили людини, в якої не було ноги..."

І так з нашими наріканнями, — які вони часто несуттєві у порівнянні із тим нещастям, що зустрічає наших знайомих чи земляків і з яким вони погодилися та живуть, без найменшої скарги. Уявіть собі дорогі читачі, наприклад, як важко жити тим, хто втратив зір, скільки ускладнення у їхньому щоденному житті і який брак мусять вони відчувати на культурному відтинку, коли не можуть перечитати, ані української газети, ані журналу, ані книжки, а завжди здані лише на інших, що їм перечитають чи розкажуть. Перед нами лист українського дириґента з Перемишля, що вже 25 років невидющий і який довідався про українську бібліотеку для невидющих в Клівленді та питається її керівника чи може і він нею користуватися.

Ось виїмки із цього листа:

„Високоповажана Пані!

В часописі 'Патріярхат' з лютого ц. р. мій лектор прочитав мені статтю про висильну бібліотеку книжок для невидющих. Вперше з цеї статі я довідався, що серед українського населення є зорганізована поміч для людей невидющих. Вістка ця мене дуже врадувала, а рівночасно і засмутила, чи я живучи в Польщі, буду міг з цеї помочі користати.

Я є дириґентом церковного хору в Перемишлі. Хор греко-католицький. Веду його 32 роки, а не бачу вже 25 років, не бачу навіть сонця... Живу сам, а помагають мені наші люди... Належу до 'Польського зв'язку невидючих' і одержую виказку для безплатного переїзду автобусом, годинник-будильник на руку і білу палицю. Мають також книжки до читання письмом Брайля — але я цього письма не читаю. Мають також книжки касетові, але це література польська, а я хотів би нашої. Мій лектор раз в тижні приходить і читає через три години, — але це замало.

Кілька років тому був тут турист з Англії, слухав Служби Божої, був у мене, переглядав ноти і я подарував йому одну книгу церковних нот, а він зате дав мені підручний магнетофон. Це для моєї праці з хором велика поміч. Давніше, як я ще бачив, працював в Українському Товаристві, де писав на машині, а, навчившись, пишу досьогодні, мимо того, що не бачу.

Моє прохання до Вас, Дорога Пані, з питанням, чи є можливість діставати від Вас книжки до читання українські — награні на лентах? Прочитавши їх я буду Вам з поворотом звертати..."

Прочитавши цей лист ми з полегшою подумали: як добре, що є в нашій спільноті в ЗСА людина, що простягнула помічну руку тим, які не бачать сонця і як добре, що її праця процвітає та є розрадою усім тим українцям, які невидющі. Ми зі захопленням слухали мистецьке читання безсмертного Кобзаря із виготовлених нею для невидющих касет, а рівночасно думали, скільки із нас плаче, що...немає черевиків, як інші втратили ноги...

О-КА

Василь Ящун

ПРЕЗИДЕНТ ЕКЗИЛЬНОГО УРЯДУ УКРАЇНИ

Володимир Жила, „Президент Микола А. Лівицький і наша сучасність", Українська Могилянсько-Мазепинська Академія Наук, серія: Біо-Бібліографія, Філядельфія, 1988, 36 стор.

Ця публікація пера д-ра Володимира Жили, емеритованого професора Тексас Тех університету, тепер керівника Ресорту культури й науки в уряді ДЦ УНР, невелика обсягом, але корисна й важлива своїм змістом. Вона присвячена 80-літтю життя і 20-літтю праці Миколи А. Лівицького, президента УНР в екзилі. Опрацьована вона на основі промов і статтей Ювіляра, його широкого політичного досвіду та його теоретичного й прагматичного шукання й кристалізування принципів української державности та її історичної тяглости. Публікація має передмову проф. Івана Самійленка (9-10), характеристику президента, як людини і політика (15-33), резюме англійською мовою (34-36) і світлину Ювіляра та три інші світлини Ювіляра (в розмові з президентом ВКВ Литви д-ром Й. К. Валюнасом; з батьком А. М. Лівицьким; з двома членами уряду УНР і дружиною Гельгою).

Микола А. Лівицький, — читаємо — „це людина, якій за будь-яких обставин можна беззастережно вірити в добрі й злі години". Це „людина відважна, рішуча і трудолюбна". Він виростав, дозрівав і формувався на здоровому національному ґрунті, любові до свого народу й України із стихійним бажанням і звагою служити їм усіма своїми силами розуму й серця. Ці риси розвивались у нього з самого дитинства, бо в його родині козацько-старшинського походження споконвіку плекалися козацькі традиції і любов до української державности. „Для нього все людяне є правдивим і творчим... — каже Жила — ...його національно-політичний виднокруг широкий і всеосяжний, а ерудиція, енерґія й працьовитість гідні подиву".

Микола А. Лівицький відзначається вдумливістю непересічного політика. Політичного досвіду набував він у колі кращих українських політиків, дипломатів, високих військових старшин, які постійно підготовлялися до відновлення суверенної Української Держави і встановлення влади на території України. В 1930 роках, будучи секретарем делеґації уряду УНР при Лізі Націй у Женеві, здобув він міжнародний досвід і зробив потрібні дипломатичні зв'язки. Там теж був він керівником женевської філії Українського пресового бюра та писав статті про Україну до різних швайцарських часописів. У 1937 році, як відпоручник уряду УНР, відбув дипломатичні поїздки до Італії, Німеччини, Чехо-Словаччини, Австрії, Польщі і Франції. У Хусті брав участь у переговорах про організацію збройних сил Карпатської України. З початку Другої світової війни побував у Києві, де його арештували німці. Після війни перебував у ЗСА і Канаді, як голова Виконного Органу УНР, а в 1967 році на 6-ій сесії УНР вибрано його президентом УНР в екзилі.

Гаслом М. Лівицького на еміґрації є: „визвольна акція на чужині і визвольна боротьба в Краю повинні творити одне ціле та взаємно себе доповнювати". „Він не обмежується, — каже Жила, — наявними національно-політичними традиціями, а розвиває їх, творить нові стосовно до умов і завдань, орієнтуючись в основному на майбутнє". За Лівицьким „Державний Центр УНР — це не еміґрантська установа, а переємник урядів і парляментів УНР з 1917 -20 років, і тому в стосунках із чужинцями ми повинні покликатися на факт репрезентування України екзильним урядом, тобто Державним Центром УНР, а не визвольними комітетами чи радами..."

„В сучасну пору з огляду на неволю нашого народу в Україні — каже він — слід плекати в діяспорі українську Духову Державу, змістом якої повинні бути: вільні українські Церкви, вільна наука, вільне шкільництво і виховання молоді, вільне мистецтво, вільна література, вільні господарські інституції та вільна й незфальшована політично-державна репрезентація справжніх прагнень українського народу". „Громадсько-суспільний сектор цієї держави — каже він — здійснює СКВУ, та поруч нього мусить бути й сектор політично-державний, яким є власне екзильний уряд", і він кличе до повної консолідації українських політичних сил довкола цього уряду, Державного Центру Української Народної Республіки. „Це, бо є — за правильним твердженням Жили — в інтересах загальноукраїнських і визвольної справи, це імператив, моральний обов'язок щодо українського народу на Батьківщині і в діяспорі".

Публікація Володимира Жили переконує читача, що Президент екзильного уряду, ДЦ УНР Микола А. Лівицький — це людина довірогідна, чесна й толерантна та що це, видатний політичний діяч-соборник.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО ПРОЄКТ ЗАКОНУ ПРО ВТІКАЧІВ, ЩО ПОМИНУВ УКРАЇНЦІВ

У „Свободі" ч. 93 з 19-го травня 1989 року поміщено нотатку, що „Проєкт закону про втікачів поминув українців". Нотатка стверджує, що проєкт закону внесений у Палаті Репрезентантів (резолюція 2022) та Сенаті (резолюція 893) специфікує лише дві групи жертв переслідування у СССР — жидів і євангеликів, та закликає до листовної кампанії до сенаторів та конґресменів, щоб включити у закон теж і українців.

У цій справі існують поважні джерельні матеріяли, які слід використати в пропонованій акції:

1. В січні 1987 року Стейтовий департамент ЗСА опублікував спеціяльний звіт ч. 159 про „совєтську репресію Української Католицької Церкви", де детально з'ясовано питання переслідування не тільки Української Католицької Церкви, але теж і Української Автокефальної Православної Церкви.

2. Сенатор Френк Лотенберґ, спонзор сенатської резолюції 893, є добре обзнайомлений з переслідування Української Католицької Церкви та Української Автокефальної Православної Церкви в Совєтському Союзі. Він подорожував по Совєтському Союзі у вересні 1987 році разом з римо-католицьким архиєпископом Теодором МекКарріком у складі Гельсінкської комісії і мав зв'язки з різними жертвами переслідування. У вислідi він спонзорував у Сенаті резолюцію ч. 235 з 17-го грудня 1987 року про переслідування Української Католицької Церкви та Української Автокефальної Православної Церкви у Совєтському Союзі. Додатково, 21-го березня 1988 року, він зголосив у цій справі додаток до резолюції, яка ратифікувала договір з СССР у справі нуклеарного озброєння. Про це звітував він своїм виборцям зі стейту Ню Джерзі листами з 10-го грудня 1987 року та 8-го квітня 1988 року.

Було б корисним використати ці матеріяли у пропаґованій пресовим бюром УНС кампанії за включення українців до категорії, переслідуваних осіб з території СССР.

Тарас Дурбак

Юрій Бадзьо

ПАРТІЙНА ДИКТАТУРА І РОСІЙСЬКИЙ ВЕЛИКОДЕРЖАВНИЙ ШОВІНІЗМ ГОТУЮТЬСЯ ПЕРЕЙТИ В НАСТУП

„Звичайно, 'на законних підставах'. Так само, як і в період брежнєвсько-андропівського неосталінізму 'на законних підставах' розправлялися вони — і жорстоко розправлялися!, — з кожним, хто загрожував їхньому пануванню в радянському суспільстві. Лихозвісних сталінських 'трійок' не було, але суди, по суті, нічим не відрізнялися від сталінського 'правосуддя'. Хоч і керувалися законом — спадкоємцями страхітливої п'ятої статті Карного кодексу сталінської правової держави.

Багатьох заспокоювало і нині заспокоює те, що в 60-ті, 70-ті, 80-ті роки саджали до тюрем, концтаборів і психлікарень не мільйонами, а сотнями чи тисячами людей. Оманливе уявлення!

Ув'язнення — несвобода. Але ж у таборі несвободи (ми, політв'язні 70-их — 80-их років, так і називали: 'у великій зоні') опинилися мільйони, десятки мільйонів, у повному розумінні — все суспільство. Це начебто визнавало досі й теперішнє — 'перебудоване' — політичне керівництво СССР. Визнавало, даючи тим часом можливість усвідомлювати, що так званий застій, тобто його однопартійна диктатура і великодержавний російський шовінізм, мав свої мільйонні жертви. Він калічив долю людей, заганяючи їх не тільки в політичні, а й у побутові табори ув'язнення. Він плодив кримінальних злочинців, які вбивали, грабували, тероризували невинних. 'Застій' творив катастрофи поїздів, літаків, кораблів. Він нашпигував Україну бомбами уповільненої дії — атомними електростанціями — і призвів до чорнобильської трагедії.

Той, хто не мирився з несвободою, потрапляв у лабети репресивних органів на основі закону — недоброї слави 70-ої статті Карного кодексу СССР та аналогічних статтей карних кодексів інших союзних республік.

Під тиском світової громадськости Совєтський Союз достроково звільнив переважну більшість політв'язнів і пообіцяв демократизувати своє законодавство у галузі політичних і громадянських свобід.

І ось — „зміни". Щойно опубліковано відповідний Указ президії Верховної Ради СССР. Коментуючи його, директор Інституту держави і права АН СССР В. Н. Кудрявцев заявляє в газеті 'Правда': 'Тепер стаття 70-та отримує цілковито нову редакцію'.

Так, редакція нова, хоч і не цілком. Але суть стара. Цілковито. Я знаю її, — цю суть — не з розповідей, не з зовнішнього спостереження і не з теоретичного аналізу. Десять років я слухав її мову, бачив її логіку — в ізоляторі КҐБ, у залі суду, в мордовському концтаборі, в якутському засланні. Ці 10 років рішуче кажуть мені: сьогоднішній указ — повноправний спадкоємець статті 70-ої, а політично він — могутній удар по демократизації СССР. Морально — фарисейство і дворушництво.

'Правова' держава Брежнєва — Суслова — Андропова — Рашидова карала людей за будь-яку критику політичного характеру. Теперішній указ, який, звичайно ж, претендує бути цеглинкою для сьогоднішнього партійного будівництва правової держави, дає карну санкцію за 'публічні заклики' до 'зміни' 'державного і суспільного ладу', тобто знову — за критичне слово, сиріч — за 'антирадянську аґітацію та пропаґанду'.

70-та стаття, аби трохи приховати своє антидемократичне нутро моральною одежинкою, користувалася словечком 'наклеп'. Указ змінив його велемовним виразом: 'спосіб', який суперечить конституції СССР'. 'наклепом' було все, що суперечило офіційному партійному поглядові на суспільство. 'Спосіб, який суперечить конституції СССР' — така сама елястична юридична ґума. Найперше, що спадає при цьому на думку (на людську, демократичну думку) — це те, що мова йде про спосіб насильницький, адже у першій половині фрази говориться про заклики до 'повалення радянського державного і суспільного ладу', тобто насильної його зміни. 'Спосіб' стає засобом, з допомогою якого можна виправдати державні репресії за будь-яке критичне чи опозиційне ставлення до влади, за найдемократичнішу і цілком законну громадянську поведінку, наприклад, за критику керівної ролі КПСС, за створення незалежних політичних партій, за заклик реалізувати конституційне право союзних республік на вихід із СССР: 'спосіб' перестає бути способом і набуває значення самого змісту суспільних мін, стає ідеологічним туманом на кшталт горезвісних конституційних 'інтересів трудящих', які зводили нанівець політичні свободи радянських громадян.

Публічні заклики 'до перешкодження виконань радянських законів з метою підриву політичної і економічної систем СССР' — ще одна юридична туманність, що освітлює небайдужим громадянам шлях у майбутнє — до тюрем, концтаборів, психлікарень...

'Спосіб' — не єдиний юридичний близнюк 'наклепу'. У новому указі з'явилася ціла зграя праводавців-карателів — крім названих, ще й окрема стаття: 'Образа, або дискредитація державних органів і громадських організацій'. Які викрутаси виробляє тут логіка статті! У назві йде мова про 'органи' та 'організації'. У самому тексті з'являються раптом і... 'службові засоби'. Покритикували ви, скажімо, голову президії Верховної Ради СССР Михайла Ґорбачова... ну, хоча б за цей указ; покритикували пристойно, але різко, — і катай, товаришочку, на т-р-и роки за колючий дріт! Або дві тисячі в казну! На прискорення революційної демократизації Совєтського Союзу. І як добре, що є 'образа, або дискредитація!' — термінологічна примара, яку при бажанні можна приміря-

(Закінчення на стор. 4)

У КАСАБЛЯНЦІ, МАРОККО, відкрилася зустріч голів держав, що входять в Лігу арабських країн. Вперше за 10 років в ній бере участь Єгипет, членство якого в Лізі було припинено у 1979 році із-за мирного договору, укладеного між Єгиптом і Ізраїлем. Президент Єгипту Госні Мубарак був єдиним з запрошених делеґатів, якому було доручено виступати на відкритому засіданні, бо всі інші наради відбувалися при закритих дверях. Під час свого виступу, на думку коментаторів, Мубарак дав зрозуміти, що, як він вважає, Єгипет і далі займає становище лідера в арабському світі. Газети звернули увагу, що лівійський лідер полковник Муаммар Каддафі, який раніше різко виступав проти повернення Єгипту в ряди Ліґи, вів себе на засіданні цілком мирно.

Святочна академія в честь Т. Шевченка у Відні

У залі Бундеслендергаузу 14-го квітня відбулася святочна академія з нагоди 175-ліття народження Тараса Шевченка.

Академію влаштували Українське Католицьке Братство св. великомучениці Варвари і Культурне Товариство Буковина. Програму виконували: камерний актор Гайнц Мооґ (рецитації німецькою мовою), церковний хор св. ВМ Варвари під управою проф. Андрія Гнатишина, Діяна Тепла і Борис Ямінський. Академію відкрив хор піснею „Думи мої", а камерний актор Гайнц Мооґ рецитував кожну пісню і кожний вірш німецькою мовою. Його акторське знання відчуття і зрозуміння довели слухачів до сліз і мороз перебігав спиною. Його надзвичайний талант дозволив , щоб цей вечір став справжньою культурною насолодою.

Провідником вечора був Борис Ямінський. Він знаменито зумів представити слухачам життєпис Тараса Шевченка. За його надзвичайну безмежну працю належиться йому сердечна подяка.

Діяна Тепла рецитувала ніжним і милим голосом поеми „Катерина" і „Марія". З її рецитації виринало багато чуття і любови до батьківщини, яку вона як уроджена австралійка, ледве що знає. Особливо вірш „Марія" зробив на слухачів велике враження.

Церковний хор під орудою проф. Андрія Гнатишина з його солістами Сильвією Отмар Штайн, Любою Гнатишин, Борисом Ямінським і д-ром Ігорем Тарком захоплював публіку своїм співом. Проф. Гнатишин вложив усю душу в його мистецьке диригування, за що слухачі нагородили його заслуженими оплесками. На жаль, через погану акустику залі виконання творів не могло бути відповідно оцінене.

Вечір закінчився „Заповітом", а отець митрат д-р Олександер Остґайм Дзерович подякував організаторам і виконавцям за їх жертвенну працю. Діяна Тепла передала в імені організацій камерному акторови Г. Мооґови за його безплатне мистецьке читання вишивану подушку, яку виконала мисткиня української вишивки Ксеня Колотило. Її вишивки втішаються світовою славою.

Інж. Ергард Штайнгаґен займався організацією цієї академії. У нього є уроджений організаторський талант і ця позакулісна праця причинилася у великій мірі до успіху святочного вечора.

Інж. Іван Жупник

У СВОЇЙ НАЙБІЛЬШЕ до тепер позитивній оцінці політики Міхаїла Ґорбачова, президент Джордж Буш промовляючи до випускників Академії торговельої фльоти заявив, що він також хоче, щоби економічні і політичні зміни в СССР увінчалися успіхом, а зокрема тішиться і вітає недавні пропозиції совєтів про роззброєння. Він також не забув підкреслити те, що на протязі десятиліть політика Америки до СССР була „стриманою", щоби стримувати совєтські наміри поширення комунізму. Одначе з уваги на теперішні зміни в СССР ціллю Америки буде „інтеґрувати Совєтський Союз у світову громаду народів". Аналітики стверджують, що останні чотири промови президента Буша є спрямовані на те, щоби витворити більше примирливе наставлення ЗСА до СССР в очах закордону.

ГРУПА СОВЄТСЬКИХ військових інспекторів прибула до Голляндії для огляду військової бази у Вунсдрехті на півдні країни. Ця база входить в число об'єктів, перечислених у Договорі про ліквідацію нуклеарних ракет середнього засягу. Договір був підписаний президентом ЗСА Р. Реґеном і совєтським генсеком Ґорбачовим у грудні 1987 року.

Президент СКВУ...

(Закінчення зі стор. 1)

вже в перший день його приїзду до Чикаго, в п'ятницю увечорі в залі парафії свв. Володимира і Ольги. Зустріч відкрив голова д-р Мирослав Харкевич.

У своєму виступі Ю. Шимко говорив про три справи. На самому початку він підкреслив, що 1989 рік — це рік української мови. Тому він закликав присутніх доложити всіх старань та зусиль, щоб серед української спільноти у вільному світі ширити вжиток української мови. Ми будемо мати в цій ділянці успіх, якщо кожна українська хата стане школою української мови для нашого підростаючого покоління.

Переходячи до огляду стану в Україні, президент СКВУ схарактеризував його твердженням, що сьогодні на Україні настав час великих і відповідальних випробувань. Говорячи про т.зв. ґорбачовську перестройку, він звернув увагу на те, що засяг тієї перестройки торкнувся нашого народу досі мало. Москва, мабуть, навмисне залишила в Києві старого сталініста, щоб він був гальмою в тих процесах, що сьогодні мають місце в Совєтському Союзі. Наприклад, в СССР почали реґабілітувати жертви сталінізму, одначе на листі реґабілітованих ми ще не зустріли нікого із нашого духовенства, яке потерпіло.

Далі Ю. Шимко зупинився ширше над розглядом можливих неґативних наслідків, що можуть прийти в слід за впровадженням змін до кодексу карного права, які Ґорбачов затвердив своїм підписом 11-го квітня. Ґорбачов, мабуть, прийшов до висновку, що захід, захоплений його перебудовою, не буде реаґувати на нові жорстокі закони. Впроваджені зміни до кодексу кримінального права, сказав президент СКВУ, — це поворот до системи сталінізму та брежнєвщини. Юрій Шимко закликав українську громаду, щоб вона зверталася до представників американського уряду, щоб реаґувала на ці зміни в кодексі кримінального права СССР та доводили совєтському урядові, що нові закону суперечать людським правам гельсінських домовлень та є кроком взад від гласности. Він також говорив, що представники СКВУ готуються порушити ці справи на доступному їм форумі в Парижі, де незадовго має відбутися наступна сесія обговорення людських прав.

Президент СКВУ розповів обширно про пляни праці, зокрема зупинився над оглядом творення різних комісій при СКВУ, між якими є вже створені, або в стадії оформлення, як: Комісія для справ зовнішніх зв'язків, фінансів, еміграційних справ, інформаційної служби, екології та інші. Він говорив про зміни ведення адміністрації, модернізацію бюра, зокрема уведення комп'юторів тощо Особливо важною справою є конечність впровадження змін до стутуту, між якими є потреба зміни назви на Світовий Конгрес Українців, бо така назва охопить всіх українців, не тільки вільних, і буде більш відповідною у стосунках із зовнішнім політичним світом. Врешті він поінформував присутніх, що будуть відновлені заходи, щоб осягнути при Об'єднаних Націях акредитацію для СКВУ на статусі репрезентації українців, подібно як це мають інші народи.

Ю. Шимко говорив про конечність розбудови фінансової бази, як необхідного чинника для належної дії СКВУ. За його словами, СКВУ не сміє бути тільки символічною інституцією, але дійовою репрезентацією всіх українців у вільному світі, яка має великі шанси виконати корисну для українського народу ролю. Ціль буде осягнена, якщо українська спільнота фінансово уможливить діяльність СКВУ.

Після доповіді багато з присутніх ставили президентові питання та давали свої коментарі та порушені справи.

Закриття зустрічі Юрія Шимка з громадою зробив голова чикаґської філії УККА інж. Олексій Коновал, зазначуючи, що бути в керівництві української спільноти, яка характеризується різними зрізничкуваннями, — це не легка справа. Ми всі, одначе, сказав Коновал, мусимо в цьому ділі допомогти нашому президентові.

На другий день рано Ю. Шимко відвідав наші фінансові інституції — касу „Самопоміч" та банк „Певність", а також уряд Української Народної Помочі. Відтак він відвідав школи, мав зустріч з учителями та шкільною молоддю наших українознавчих шкіл. Справи молоді для Юрія Шимка є дуже важні і він ними завжди цікавиться.

В пополудневих годинах Ю. Шимко мав спільний обід з представниками активу чикаґської громади і взяв участь у спільному обіді. У своєму слові до зібраних він знову говорив про фінансові потреби СКВУ з повним переконанням, що присусніми є ті, що найкраще розуміють ту справу.

О год. 3-ій по полудні відбулася пресова конференція з керівниками чикаґських радіопередач та української преси. На конференції також були представники чехо-словацької преси. На цій конференції Люся Самбірська провела інтерв'ю з президентом СКВУ, яке відтак передавала у своїх редіопередачах.

В неділю 7-го травня Юрій Шимко в асистенті голови УККА та голови УАКР відвідав всі українські церкви, що знаходяться в центрі українського поселення. Останньою з церков, що він відвідав, була катедра св. о. Миколая, яка в той час вітала в себе голову Української Помісної Католицької Церкви Патріярха Мирослава Івана. Після архиєрейської Св. Літургії в приміщеннях катедри відбулося прийняття для Їх Блаженства, в якому також узяв участь президент СКВУ та був попрошений до слова.

На протязі триденних відвідин президент СКВУ Юрій Шимко зробив на українську чикаґську громаду дуже позитивне враження.

Згідно з інформаціями організаторів відвідин Юрія Шимка у Чикаго, чикаґська громада протягом трьох днів зложила суму понад 7,500 дол. на потреби СКВУ.

Лука Костелина

Відбулася...

(Закінчення зі стор. 1)

приходів було	$172,071.14
а розходів	165,465.75

отже тут була надвишка в сумі	6,605.39

В цю суму не входять кошти Маніфестації в Мейпл Ліф Гарденс, яку організував Відділ КУК-Торонто на чолі з інж. Ярославом Соколиком.

в) Кошти Міжнародної Комісії Дослідів Голоду 1932-33 рр. в Україні, на чолі з ред. Ігнатом Білинським, яка діяла в часі останньої каденції Президії СКВУ, виносили $713,102.57. Ця Комісія була уповноважнена сама збирати фонди на покриття її коштів і приходи її з пожертв до кінця квітня 1989 року становили $531,948.48. З того видно, що бракує ще $181,158.09 не враховуючи коштів ще одної сесії заплянованої на осінь цього року в Лондоні, Англія, й тому збірка продовжується.

Розглянувши пожертви по країнах на потреби цієї Комісії, вони у розрахунку на канадські гроші виглядали так:

Австралія	$191.00
Европа	8,788.00
ЗСА	278,717.73
Канада	244,251.75
Разом	**531,948.48**
Позичка	125,000.00
Всього разом	**$656,948.48**

За Контрольну Комісію звітував о. Іван Ващук, який після перевірки книговедення, ствердив правильність записів та фінансового розходування.

Д-р Микола Кушпета представив плян збірки фондів у т.зв. Травневій Акції, стверджуючи, що всі матеріяли вже вислані до краєвих репрезентацій і церков в порозумінні з церковними ієрархами.

Над звітами розв'язалась жвава дискусія, в якій схвалено заплянований діяльність Президії, одобрено спосіб переведення Травневої Акції, а що найважніше, що всі члени Секретаріяту виявили небувалу однозгідність і підходили до всіх проблем із точки бачення їхньої доцільности і користи для української спільноти взагалі.

В основному стверджено, що Світовий Конгрес Вільних Українців, беручи до уваги засяг його діяльности в перших роках його існування, значно поширив поле своєї діяльности. Сьогодні СКВУ репрезентує не тільки українську діяспору, але також і український нарід на рідних землях бачить у ньому свого речника. Так силою обставин СКВУ, а зокрема його Президія, стали речником інтересів українського народу як цілости незалежно від країни його поселення. З одного боку це підносить престиж СКВУ, а з другого накладає на нього великі зобов'язання не тільки морального але й матеріяльного характеру.

Пленарна Сесія Секретаріяту одноголосно схвалила підтримувати всі старання діячів культури в Україні, щоб українська мова стала державною мовою, а тим самим мовою навчання в усіх школах і засобом комунікації в урядових установах країни.

Ілля Дмитрів, голова КОУГЦУ, вніс декілька гідних уваги пропозицій відносно членства СКВУ, які стануть предметом обговорення Статутової Комісії і ширшої Президії Секретаріяту СКВУ.

Беручи до уваги потреби й вимоги України, Президія СКВУ дістала повну піддержку в пропонованих методах збірки фондів — безпосереднього звернення до громадян-українців, бо дотеперішні форми через крайові централі не в силі задовольнити сучасні потреби.

На Пленарній Сесії були заступлені своїми кореспондентами часописи: Батьківщина — Мирон Королишин, Новий Шлях — Юрій Карманін, Український Голос — Маріян Горгота, радіопрограма, Сі-Бі-Сі „Голос Канади" заступав — Петро Харченко, а „Пісню України" — інж. Степан Ільницький.

Користаючи з присутности більшости членів Контрольної Комісії, вони остаточно обрали Ярославу Шеремету з Торонто на голову й Александра Непреля з Ню Йорку на заступника. Залишається ще відкрите місцен секретаря.

В ТОРОНТО ВІДБУДЕТЬСЯ 3-ІЙ МУЗИЧНИЙ КОНКУРС

Торонто, Канада.— Рада культури при Світовому Конґресі Вільних Українців влаштовує Український Музичний фестиваль в суботу і неділю, 2-3-го червня ц.р., на якому відбудеться 3-ій міжнародний музичний конкурс ім. Станислава Людкевича. Участь можуть брати інструменталісти до 30-го і вокалісти до 40-го року життя, включно. За інформаціями можна телефонувати на число (416) 762-9158.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що 24-го травня 1989 р. відійшла у Вічність
в місті St. Petersburg, Fl.

наша Найдорожча

ТІТКА І БРАТОВА

бл. п.

ЕВГЕНІЯ КЕРЛАЙЗА

на 73-му році життя.

ПАРАСТАС в неділю, 28-го травня, о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Vaccaro **при** 7000 N. 4th St., St. Petersburg, Fl., **а ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у понеділок, 29-го травня 1989 р. о год. 9-ій ранку з української католицької церкви св. Богоявлення,** 434,— 90th Ave., St. Petersburg, Fl.

У смутку:
сестрінка — ТЕРЕСА КІДДЕЛ
сестрінок — БОГДАН КОГУТ
братова — СТЕФАНІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА
братанок — ЛЮБОМИР КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ з Родиною
та ближча і дальша Родина та Приятелі

Ділимося сумною вісткою з Родиною та Приятелями,
що 12-го травня 1989 р. відійшов з волі Всевишнього
у Вічність по тяжкій недузі в Дітройті
на 70-му році життя
наш БРАТ, ШВАҐЕР та СТРИЙКО

бл. п.

Стефан Дерешівський

Покійний народився 2-го травня 1919 р. в селі Юрімпіль, повіт Борщів.

ПАНАХИДА — в середу, 17-го травня 1989 р.
ПОХОРОН — 18-го травня 1989 р. о год. 9:30 до української католицької церкви Непорочного зачаття ПДМ у Гемтремку, Миш.

Покійний залишив у глибокому смутку:
брата — АДАМА з дружиною ЛЮСЕЮ в Ню Гейвен, Конн.
братанку — д-р МАРУСЮ ДЕРЕШІВСЬКУ в Флеґстеф, Арізона
братову — МАРТУ ДЕРЕШІВСЬКУ в Україні
братанку — ДАНИЇЛУ ЛЕСЮК в Україні
братанків — МИХАЙЛА І АЛЕКСАНДРА в Україні
та дальшу Родину і Знайомих в Україні

Сердечно дякуємо всім, що взяли участь у похороні та зложили датки на Служби Божі й добродійні цілі.
Особливо дякуємо п. Миколі Кончакові, що помагав Покійному в час недуги.
Нехай Господь винагородить сторицею.
Просимо помолитися за спокій душі Покійного.

РОДИНА

Дня 13-го квітня 1989 р. помер по довшій недузі,
на 91-му році життя

бл. п. д-р

КОНСТАНТИН БОЯРСЬКИЙ

учасник Визвольних Змагань та лікар в УПА

У глибокому смутку:
сестра — ОЛЬГА з сином БОГДАНОМ
брат — БОГДАН МИРОСЛАВ з дружиною ІЗИДОРОЮ
сестрінка — МАРТА ПОЛЯНСЬКА з дітьми ЛІЛІЯНОЮ та ЮРІЄМ
та ближча і дальша Родина

•

Родина бл. п. Константина, сповняючи останнє бажання Помершого, складає даток $500 на Оборону Дем'янюка, як теж $500 на ЗУАДК.

ПОХОРОН бл. п. Константина відбувся в понеділок, 22-го травня, на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями, що з Волі Всевишнього,
в четвер, 25-го травня 1989 р. по короткій важкій недузі
відійшов у Вічність
наш Незабутній і Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ВУЙКО, ШВАҐЕР

бл. п.

ІВАН ХОМИН

народжений в с. Яричів Новий, район Львів, Україна.

ПАНАХИДИ будуть відправлені в неділю, 28-го травня, о год. 7-ій веч. і в понеділок, 29-го травня 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН у вівторок, 30-го травня 1989 р. Служба Божа в церкві св. Юра в 9-ій год. ранку, опісля тіло Покійного буде перевезено до родинного гробівця в Шамокіні, Па.

У великому смутку:
дуржина — ОЛЬГА
дочка — АНДРЕЯ
братаниці —
ГАЛИНА РІЧІ з родиною
ЯРОСЛАВА МОРІ
братанок — ТЕОФІЛЬ
шваґри —
ОЛЕКСАНДЕР ГАРДИШ
ПАВЛО ГАРДИШ
Родина в Україні

304 East 5th Street, New York, N.Y. 10003

Ділимося сумною вісткою зі всіми хористами парафіяльного хору церкви св. Юра в Ню Йорку та всім українським громадянством, що в четвер, 25-го травня 1989 року по короткій важкій недузі відійшов у Вічність
довголітній диригент нашого хору

св. п. професор

ІВАН ХОМИН

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться: в неділю, 28-го травня, о год. 7-ій веч. і в понеділок, 29-го травня 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН у вівторок, 30-го травня 1989 р. Служба Божа в церкві св. Юра в год. 9-ій ранку, опісля тіло Покійного буде перевезене до родинного гробівця в Шамокіні, Па.

•

Вельмишановній дружині Олі, донечці Андреї та всій Родині складаємо наші найглибші співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа і Члени Хору церкви св. Юра в Ню Йорку

Партійна диктатура...

(Закінчення зі стор. 2)

ти до найлагіднішого 'екстерміста', , за вчорашньою термінологією 'відщепенця-антисовєтчика'. Так і стоїть мені зараз перед очима недавній бурхливий передвиборчий Київ. Як він 'ображав' і 'дискредитував'! Жаль, указика не було. Скільки б грошенят посипалося в державну торбу! Або — скільки б дарової робочої сили додалося!

Коли вам, люди добрі, свербітиме язик 'ображати', або дискредитувати', не забувайте, що указ чітко розрізняє: 'державні органи', але 'громадські організації'. Не можна 'ображати' 'органи', а щодо 'громадськости' — навіть більше: організації загалом, не тільки начальників! При цьому радимо пам'ятати: КПСС — теж громадська організація... чи не про її моральну цноту — даруйте, керівну роль — так піклується законодавець?

Кожна людина — член якоїсь нації. Старий КК (не 'Керівний Комітет', з 'карним кодекс') успішно справлявся з 'націоналістами', користуючись статтею 70-ою. Тепер патріотичний голос народів в СССР лунає гучніше і ширше. Тож не дивно, що постала потреба в окремій репресивній статті. Називається вона в новому указі так: „Порушення національної і расової рівноправности". Не думаю, що радянські органи охорони правопорядку мали юридичні труднощі, реагуючи, наприклад, на сумгаїтські події. Навіщо тоді нова репресивна стаття! Об'єкт її карної санкції настільки невизначений і широкий, що створюється можливість переслідувати людей за найменші прояви патріотизму. Чи за звичайнісінські життєві колізії-щоденні і численні, — що виникають на ґрунті національних взаємин. Колізії, які взагалі не повинні реґулюватися правом: для них достатньо моралі. Що таке 'приниження національної чести і гідности?' Що таке 'дії спрямовані на збудження національної чи расової ворожнечі, або розбрату?' Найпростіша суперечка про національні справи може бути витлумачена і як 'приниження', і як 'збудження'. З обох сторін. А 'обмеження прав' чи 'встановлення переваг'? Кого і скільки треба загнати в концтабір на три роки, за логікою цього закону, якщо справедливо оцінити теперішнє національне становище народів СССР?

Національне відродження українського народу, доведеного великодержавною політикою сталінізму та застою до прірви історичного небуття, неможливе, наприклад, без 'обмеження прав' (і прямого і посереднього) російськомовної людности на сферу застосування своєї мови; неможливе без 'встановлення переваг' (і прямих і посередніх) для українців на публічне вживання своєї мови. І так на кожному кроці, у всьому, у кожній республіці. Хтось був досі 'обмежений', хтось мав 'переваги'. Залишити все по-старому, зголжуватися лише на зміни, дозволені зверху — така мета проглядається досить виразно.

Закон, який не визначає об'єкт і зміст своїх повноважень конкретно і недвозначно, стає правом сильного. — 'Сильні' і не приховують цього. Академік В. Н. Кудрявцев, коментуючи 'національну' статтю указу, пише про небезпеку 'сепаратистських дій, підриву національної, державної цілісности'. Про які 'сепаратистські дії' іде мова? Про яку 'державну цілісність'? А як же тоді бути, скажімо, з розширенням суверенітету союзних республік і з їхнім конституційним правом на вихід із федерації, із законним прагненням людей чи народів до повної державної незалежности?!

День опублікування указу — чорний день в історії політики перебудови. Чорний, але він висвітлив дуже багато на партійному шляху демократизації суспільства і країни. Схоже на те, що пишна офіційна гора революційної фразеології зможе народити лише сіреньку мишу нового застою, мишу, здатну перерости в м'язистого тигра чергового неосталінізму.

Авторитетові партійного керівництва завдано відчутного удару. На жаль, духові громадського розкріпачування також. Залишається тільки сподіватися на те, що нова Верховна Рада СССР не затвердить указ, не перетворить його у закон. Що громадськість країни усвідомить серйозність моменту: партійна диктатура і російський великодержавний шовінізм готуються перейти в наступ".

Київ, 13 квітня 1989 року

(Зберігаємо оригінал правопису статті — Ред.)

ВШАНУВАЛИ Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКУ

Група акторів української сцени з Л. Крушельницькою на вечорі в її честь у Філядельфії.

Філядельфія (Г. Царинник). — Керівника Студії Мистецького Слова Лідію Крушельницьку, котра вже 25 років працює з молоддю, плекаючи любов до театру, до рідного українського слова, вшанували тут 22 квітня в залі Освітньо-Культурного Центру. Ініціяторами і організаторами вечора були Фінансова комісія СФУЖО і відділ СУА ім. Олени Пчілки ч. 43.

Вшанування Л. Крушельницької почалося ще вранці цього дня, коли багаторічний коментатор радіопрограми ім. В. Блавацького проф. Л. Шанковський присвятив свій час артистці. А що цю радіопрограму чути і в багатьох навколишніх містах, то дуже широке коло українців довідалося про деталі життя та кар'єри співачки, артистки, керівника Студії, бо автор знав її ще за життя їх обох у Львові.

Відкриваючи вечір, Марія Харина, голова Фінансової комісії СФУЖО, підкреслила вклад Л. Крушельницької у скарбницю української культури, побажала їй снаги та здоров'я для дальшої творчої праці.

Слово про Л. Крушельницьку виголосила редактор, пластова діячка Ольга Кузьмович. Вона розповіла, як „Срібна пані", перебравши у 1965 році від Олімпії Добровольської Дитячу Театральну Студію, двадцять п'ять років присвятила плеканню адептів сцени, любителів українського слова, літератури. Назва „дитяча" відпала, бо вік учнів у Студії тепер від семи до тридцяти років. Пересічна кількість студійців — тридцять осіб. О. Кузьмович подякувала „Срібній феї", що вела наших дітей, онуків у світ ілюзій і мрій, вщепила їм розуміння і любов до української мови.

Розповідь супроводжував показ на екрані фрагментів із постановок Студії.

Христя Кульчицька, член ка Фінансової Комісії СФУЖО, що проводила урочистим вечором, оголосила виступ ансамблю „Промінь". Його керівник Богданна Волянська, — сказала вона, — не тільки диригент, вона аранжує пісні, вона навчає. І присутні почули наслідки навчання: піяніссімо ансамблю чудове вимова слів чітка. Слухав би їх спів і слухав.

Ансамбль проспівав музичні вставки до п'єси І. Кочерги „Ярослав Мудрий", які написав композитор Ігор Соневицький.

Як знаємо, в постановці цієї п'єси об'єднались були студійці на чолі з Л. Крушельницькою, ансамбль „Промінь" з диригентом Л. Волянською, композитор І. Соневицький та декоратор американського театру Володимир Клех.

Виступ на вечорі членів Студії Ярослава Шуля, Юрія Прятки і Наталки Олинець звався „Лідії Крушельницькій в альбом". Кожний з них коротко, безпосередньо, щиро сказав про значення в їх житті Студії. Це був ніби запис в альбом, запис прожитого і безмежно дорогого. Запис, присвячений людині, що із захопленням і енергією працювала з студійцями. І навіть у скрутний час не занепадала на дусі, підбадьорювала усіх: „Не журіться, працюйте!" Вони записували в альбом подяку за те, що завдяки Л. Крушельницькій жили в іншому світі — часом трагічному, часом казковому. „Ми стали кращими. І за це ми вам дуже вдячні, пані Крушельницька", — сказала Наталка Олинець.

Виступаючи на вечорі, студійці показали наслідки праці Л. Крушельницької: розуміння твору, прекрасну дикцію, уміння перевтілюватися, сценічну вправність.

Організаторки вечора в честь Л. Крушельницької у Філядельфії із виконавцями, сидять (зліва): М. Харина, Л. Крушельницька, Л. Булачинська, О. Кузьмович; стоять (зліва): А. Максимович, Л. Чайківська, Марія Галій, Христина Кульчицька.

Наталка Олинець рецитувала „Притчу про приязнь" Івана Франка так просто, ніби розповідала. Але то ж мистецтво — вразити слухача без зайвих ефектів!

Ярослав Шуль і Юрій Прятка навіть без гриму, сценічних костюмів, декорацій захопили слухачів виконанням уривку з комедії Гольдоні „Слуга двом панам".

І знову спів: дуети у чудовому виконанні Оксани Харук і Марії Волянської (музика О. Нижанківського і С. Людкевича); народні пісні в обробці українських композиторів — увесь ансамбль. Частина пісень в супроводі акомпаньяменту І. Колодія.

Ведуча Х. Кульчицька запрошує на сцену д-р Наталію Пазуняк. Вона, член Управи СФУЖО, вітає артистку Л. Крушельницьку від імени Федерації із сорокріччям праці, відзначає її працю як педагога-режисера, яка на протязі багатьох років прищеплювала молоді любов до слова і його краси. Висловила побажання на майбутнє.

Мирослав Гил, член Фінансової комісії СФУЖО, прочитала письмові привіти ювілятці. Перший з них — від Владики УКЦеркви Митрополита Стефана Сулика — щирий, сердечний з гарними побажаннями. А тоді — від організацій і друзів. В усіх — слова пошани, любови, вдячности за працю з молоддю.

Х. Кульчицька запрошує на сцену Л. Крушельницьку, усіх виконавців. Виходять і голова Об'єднання Мистців Сцени Ліза Чепіль і член його — Микола Кавка. Він вітає „Срібну пані" від Об'єднання, вручають ювілятці квіти. Від організаторів вшанування Л. Крушельницької живі квіти та картину — квіти вручили Марія Галій і Аня Максимович, яка подякувала ювілятці за всю її працю з молоддю. Вона ж подякувала і ред. О. Кузьмович за виголошене слово, усім учасникам програми, Євдокії Блавацькій за відзначення Л. Крушельницької у радіопрограмі, М. Кавці — за витотовлення програмок та всім-всім, що брали участь у зорганізуванні вечора.

Присутні у залі проспівали щиро та голосно „Многая літа". А як М. Волянська злегка махнула рукою, то ансамбль „Промінь", що стояв на сцені, заспівав те побажання ніжно і зворушливо.

Лідія Крушельницька на закінчення промовила: „Я хочу подякувати організаторам — Фінансовій комісії СФУЖО та її голові М. Харині, 43-му відділові СУА ім. Олени Пчілки та його голові Анні Максимович. Щиро дякую усім, що мене вшанували. Пані Кузьмович щиро дякує за її теплі слова. Тепер розумію, чому вона наполягала, щоб я вдягнула саме цю сукню... Я радію, що виховувала молодь, яка понесе дальше українське слово, розуміння поезії. Ваша підтримка, ваші слова сьогодні — заохота до дальшої праці і витривалости..."

Того вечора на Л. Крушельницькій була стилізована українська сукня срібного кольору. Це й створило епітет „Срібна пані", „Срібна фея".

Після закінчення програми було багато бажаючих привітали Л. Крушельницьку, сказати їй хоч кілька теплих слів, тож не скоро змогла вона приєднатись до гостей, що частувались коло столів.

Інтеліґенція...

(Закінчення зі стор. 2)

і писати під час служби в морській фльоті міг лише російською мовою. В Москві давно зникли газети чуваською мовою, чуваський театр, у якому було й татарське відділення. Книги, видані чувашською мовою, не можуть пробитися за межі республіки.

Репліка: Що ж там, вояки стоять і не пропускають чувашські книги? Самі вирішуйте ці проблеми.

Ф. Іскандер: Це породжено таким позаправовим феноменом, як „вольові рішення". Так розв'язуються безліч питань, котрі повинні вирішуватися тільки через право. Це стосується і кримських татар, і німців. Реабілітація ряду націй нібито відбулася. А яке реальне становище? Проблема пухне, нагноєння відбувається...

В. Іванов. Я об'їздив усі республіки й переконався, що виник якийсь гібрид — російська плюс національна мова. В кожній республіці свій варіянт російської мови. З другого боку — ослабла увага до вивчення національних мов.

С. Досанов: Якщо людина не несе в собі нічого національного, якщо вона не відчуває свою приналежність до якогось певного народу, не несе в собі його традиції, його генотип, якщо їй все одно ким бути, то вона ніяк не може бути інтернаціоналістом.

В. Кондратьєв: Треба надати більшу суверенність республікам, нехай там керують місцеві уряди, тоді ніхто не домагатиметься виходу зі складу. Совєтського Союзу. І не треба забувати, що саме мислячі митці, часто биті, ошельмовані, вигнані, готували духовну основу перебудови.

В. Міхайлов: Їхній голос часом тоне в демагогічних закликах до „свободи". Але що є свобода в сучасних умовах?

Я. Петерс. Особисто я думаю, що в свободному Совєтському Союзі, очевидно, не треба було б ставити таке питання: виходити чи не виходити.

Е. Айпін: Сьогодні митця названо нагромаджувачем національного духовного досвіду. Але це ще й нагромаджувач болю. В якому стані перебувають тепер народи Півночі? Я хант. Статистика свідчить, що в 1970 році нас було понад 21 тисяча. Потім це число зменшувалось на чверть відсотка, піввідсотка, відсоток... Поряд живуть нафтовики. Ханти бачать, що нафтовики забезпечені. На працю їх відвозять і привозять. В них і житло, і харчування. Паливом їх забезпечують. Заробіток у них від 800 до 1,000 карбованців. Ну, які можуть бути інтернаціональні відносини? Така ж ситуація і в інших народів Півночі.

А. Ефендієв: Мені глибоко антипатично, коли хтось вважає, що одна нація вища за іншу. Таке проповідування я вважаю злочинним. Але головне, — ми промовляємо добрі слова, а інерція застою продовжує вести нас по старій колії.

Спалім тризубівський мортґедж

Завдяки жертвенності частини української громади Філядельфії і околиць в минулому і останньо при помочі так званої ланцюгової системи сплати тризубівського боргу з 180,000 долярів три роки тому зменшився до 53,000 на початку 1989 року.

Це є велике досягнення нашої патріотичної громади, яка хоче мати свій кут, де могла б прийти на розвагу та на річні імпрези і чутися, як у своїй хаті.

На недавній імпрезі спільного свяченого заля була переповнена, були також гості з нашої далекої батьківщини.

Великим бажанням управи є сплачення боргу і спалення мортґеджу ще до кінця цього року. Тому управа просить всіх громадян, яким є дорога справа українського розваговоспортового центру — Тризубівки негайної фінансової допомоги.

Не будьмо байдужі, не стіймо збоку, берім приклад з інших національних груп, які мають по кілька розвагових центрів. Нас також стати, будьмо жертвенні.

Управа плянує незабаром побудувати на посілості Тризубівки у відповідному місці спеціяльну структуру з пропам'ятною таблицею, на якій будуть поміщені імена всіх жертводавців у різних рубриках, залежно від зібраної загальної суми від початку збіркової акції, яка почалась в 1978 році.

Ця пропам'ятна таблиця буде історичним свідком нашої жертвенности і національної свідомости та зрілости і добрим прикладом для будучих поколінь. Докладім усіх зусиль і подбаймо, щоб наші імена були на цій пропам'ятній таблиці.

Дехто може запитати, для чого ці наші зусилля, коли ми бачимо, що між нами дуже мало нашої молоді. З прикладу нашої олімпіяди, яка відбулась на Тризубівці минулого року, на якій було понад тисячу молодих людей, можемо відповісти: вони прийдуть, тільки даймо їм те, що вони потребують.

У теперішній тризубівській управі вже багато молодих людей, які взялись з великим запалом до праці, допоможім їм нашим досвідом та нашою жертвенністю.

Отже, підготовляймось до великого свята спалення мортґеджу. Вже найвищий час — не відкладаймо.

Ярослав Качай

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ПАРАСКА ЖИТОМИРСЬКА—ҐІЛЬ—ПІШКО, член УНС Відд. 227-го в Гартфорді, Кт. померла 11-го травня 1988 року на 81-му році життя. Нар. 19-го листопада 1906 року в Базарі, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку Орисю М. МакКобі. Похорон відбувся 14-го травня 1988 року на „Ст. Френсіс Семетері у Феніксі, Арізона. Вічна Їй Пам'ять!

Осип Гладун, секр.